СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. — Ч. 48. — Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 29 лютого 1932. — VOL. XL. — No. 48. — Jersey City, N. J., Monday, February 29, 1932. — THREE CENTS.

ВЕРЗАЙСЬКИЙ ДОГОВІР МУСИТЬ БУТИ ЗМІНЕНИЙ, КАЖЕ БОРА

ЦЕРКВА МАЄ ДБАТИ ПРО ВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРНИХ ЛЮДЕЙ, А НЕ ЗАЙМАТИСЯ ПОЛІТИКОЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Д-р Вилієм Томсон Генцше, редактор „Ди Пресбитеріен Меґезін", мав з сенатором Борою інтервю, яке помістив у своїм журналі, а в якім Бора заявив, що годі думати про дійсне роззброєння, поки істнуватиме Верзайський договір. Отсей договір, говорив Бора, є насильством, побудованим на силі й армії, а не на справедливости. І тому він мусить бути змінений по добрій волі, або силою.

Запитаний про церкву і політику, Бора відповів, що політика не повинна належати до церкви, бо церква обовязана дбати лише про виховання сильних характерів і доперва тим принесе людству справжню користь.

ГАВПТМАН ІДЕАЛІСТ.

НЮ ЙОРК. — Один з найбільших німецьких письменників, д-р Ґергард Гавптман, прибув до Америки, щоби приглянутися тутешнім відносинам, пізнати край, а крім того виголосити кілька відчитів зприводу столітньої річниці смерти Ґетого, найбільшого німецького поета.

Гавптман не хотів говорити про політику й економію, кажучи, що люди висміяли би його, бо сподіваються від нього говорення на літературні теми. Але заявив, що він вірить, що світ поборе всі економічні труднощі та відродиться морально.

Запитаний про те, який його твір найліпший, відповів, що він сам не знає, бо всіх їх любить як батько свої діти, не знаючи, котра дитина є властиво ліпша.

ЗНАЙШЛИ ЗА 11 ДНІВ 100,431 ДЖАБІВ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Юнайтед Екшен фор Емплоймент Кампейн" проголосила, що на протязі перших 11 днів своєї діяльности вона знайшла роботу для 100,431 безробітних. Але думає знайти роботу для одного міліона безробітних.

СТРАЙКУЮТЬ ПРОТИ ВИСОКОГО ЧИНШУ.

НЮ ЙОРК. — В дільниці Бронкс іде вже від довшого часу завзята боротьба між власниками камяниць і льокаторами за знижку чиншу. Льокатори домагаються 15% знижки. З того приводу прийшло до страйку льокаторів, котрі відмовилися платити чинші. Власникики домів почали їх викидати. Таке сталося з 20 родинами. Поліція станула в обороні власників, а яких 1,500 чиншівників з ріжних домів почали бити поліцію і декого з власників, котрі мусіли ратуватися втечею.

ОСТЕРІГАЄ КРАЙ ПЕРЕД ТАМАНІ ГОЛ.

СІНСІНАТІ (Огайо). — Семюел Сібурі, правний дорадник леґіслятурної комісії, яка провірює господарку міста Ню Йорку, виголосив бесіду, в котрій остерігав край перед корупцією, яку завела в Ню Йорку демократична орґанізація, Тамані Гол, що вже опанувала до певної міри нюйорським стейтом, а тепер витягає руку до влади над цілим краєм, висуваючи своїх кандидатів на президента держави.

В той спосіб Сібурі звернув увагу загалу проти Рузвелта і Смита як кандидатів Тамані Гол. Він казав, що нарід не повиненн вибирати президентом того, хто є звязаний з гніздом корупції.

В БОРОТЬБІ З БАНКРОЦТВОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер предложить конґресови законопроєкт у справі зміни законів, які реґулюють банкроцтва. Президент подає, що в 1921 р. було коло 23,000 банкроцтв на суму $144,000,000, а в 1931 р. коло 65,000 банкроцтв на суму $911,000,000. Невідповідні закони, каже президент, а не економічна ситуація є причиною чимраз більшого числа банкроцтв. А знаменне є те, що найбільше банкроцтв було в роках добрих.

НЮ ЙОРК ЧИСТО АМЕРИКАНСЬКЕ МІСТО.

НЮ ЙОРК. — Рой Говард, власник злучених двох великих нюйорських часописів, „Ди Ворлд" і „Ди Телеґрам", каже, що Ню Йорк е чисто американським містом, тільки більше сентиментальним, благородним і людським ніж інші американські міста. Злучивши дві ґазети в одну, він продовжував вести свою опозиційну лінію і гостро атакувати ріжні справи, але це не пошкодило його ґазеті, бо вона зросла в обороті за рік на 200,000 чисел.

РЕПРОДУКЦІЯ МАВНТ ВЕРНОН У БРУКЛИНІ.

НЮ ЙОРК. — В Проспект Парк у Бруклині розпочато роботи в ціли репродукції Мавнт Вернон, де жив Юрій Вашинґтон і де він досі спочиває. Постановлено доконати цього діла в память 200-літніх уродин Вашинґтона.

ЗАМИКАЮТЬ МЕНШЕ БАНКІВ.

ВАШИНҐТОН. — В грудні минулого року замкнено 358 банків, в січні б. р. 334 банків, а тепер кажуть, що число замкнених банків за лютий значно зменшилося. Від часу, як ухвалено облекшення кредиту банкам, не замкнено ні одного „нешенел" банку.

ЕСПАНІЯ ВІДКИНУЛА ПРОПОЗИЦІЮ ЛІТВІНОВА.

Большевицький міністер заграничних справ, Літвінов, звернувся в Женеві до еспанського посла з пропозицією заключення з Еспанією торговельного договору Росії, якщо Еспанія визнає радянський уряд у Москві. Еспанський републиканський уряд катеґорично відмовився приняти предложення большевиків, вказуючи притім, що Еспанія має точні докази на те, що останні протиурядові заворушення в ній були зорґанізовані за гроші Москви.

ЖІНКИ — МОРЯКИ.

Шведський „Союз жінок-моряків" святкував недавно дуже врочисто 10-ліття свойого існування. При тій нагоді стверджено, що в шведській маринарці служать біля 4 тисячі жінок. Є вони не лише кухарками та служницями, але теж правдивими моряками, а навіть і старшинами.

ХРУСТАЛЬНЕ ЗЕРКАЛЬНЕ СКЛО ПЕРЕПУСКАЄ ПОЗАФІЯЛКОВІ ПРОМІНІ.

На останнім ярмарку в Липську була виставлена тканина, що перепускає крізь себе світло і є зроблена на подобу дротяного скла (скло, що для зміцнення має в середині тонку дротяну сітку). Здається, очка сітки є виповнені цельоновим ляком. Ця матерія видержує дуже сильні потрясення, дається краяти ножицями й можна забивати в неї цвяхи.

СКОНФІСКОВАНА КОЛЯДА.

В кремянецькому повіті поліція поконфіскувала по всіх селах заколядовані гроші, що були призначені на закуп читальняних бібліотек. Сконфіскованi гроші віддала поліція на безробітних.

ІНДІЯНСЬКИЙ ХЛІБ, ЩО ЛЕЖИТЬ ДЕСЯКИ ЛІТ.

Над рікою Акре в Південній Америці знайшли, як подає Ф. Штенґельман, індіянський хліб, що дається переховувати десятки літ. Воно тим дивніще, що саме в цих околицях Індіяни вигибли більше як перед 30 літами. Один такий хліб знайдено зовсім припадково між повітряними коріннями одного дерева. Хліб мав вид низького, чорного, твердого як камінь бохонця; та як його надрізали, то показалося, що лиш шкірка була чорна, а в середині він був зовсім білий, тугий, майже слонової краски. Як такий індіянський хліб потерти й зварити, то можна його їсти ще по стільки літах. Гумові робітники їдять його дуже радо, як лиш знайдуть. Колись давно Індіяни ховали цей хліб по знаних собі криївках про запас, як пускалися в дорогу. Хоч як високо стоїть у нас техніка роблення консерв, то зовсім незрозуміле є зберігання хліба на такі довгі літа, й то на вільнім повітрю. Штенґельман пише: „Тамошні люди мусіли мати якийсь особливий спосіб, щоби приладити такий хліб, що, так сказати, був би зовсім невразливий на вплив погоди". Усі дотеперішні зусилля по фабриках консерв, при всіх засобах модерної техніки, не увінчалися найменшим вдоволяючим успіхом.

ГАВПТМАН, ВЕЛИКИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК, ПРИБУВ ДО АМЕРИКИ.

До Злучених Держав прибув д-р Ґергард Гавптман, один з найбільших німецьких письменників. Він має тепер 69 літ. За свою літературну діяльність дістав між іншим також і нагороду Нобля. Він розповідав, що Німеччина дуже придавлена, але заявив, що вона видержить не тільки ті, але ще далеко більші нещастя. Заявився також за машиновий вік. Каже, що людство не може вже завернутися взад. Біда тільки з тим, що чоловік ще не приноровився як слід до тих великих змін, які приносять раз-у-раз машина.

Запитаний про демократичну форму правління, відповів, що всяка правдива влада мусить бути побудована на демократичних принципах. Навіть правдивий монарх мусить бути демократичний. Бо от Вашингтон був великим аристократом, а позатим людиною з демократичними ідеалами.

ЗАМІСЦЬ ПІД ВІНЕЦЬ ДО... АРЕШТУ.

В Якубовій Волі, пов. Дрогобич, посватав Іван Міньох з Вацовичів Катерину Кулиняк і 21-го січня ц. р. мало відбутися вінчання. Молода підготовилася до весілля і ждала на свойого молодого, але він щось не приїздив. Та коли їй і зібраним гостям задовго було ждати, вибралися до Вацовичів, де довідалися, що пан молодий в... арешті. Він саме тепер відбував військову службу і взяв собі відпустку, щоби повінчатися. Дома позичив мундур свому товаришеви, а цей власне у тому мундурі при сварці з одним місцевим парубком порізав його баґнетом. Поліція арештувала власника мундуру Івана Міньока. І так замісць під вінець неборак помандрував за решітку.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГІТЛЕРІВЕЦЬ".

Польські ґазети виписують такі фантазії, що Гітлер (який зорґанізував у Німеччині партію Гітлерівців і хоче захопити владу) тримає з Українцями й помагає їм (як?). Тому вже й Українців зачинають польські ґазети називати „Гітлерівцями". Ось недавно написали, що в Винниках коло Львова арештувала поліція Льва Бартоша, „українського Гітлерівця"!

ВТОПИЛИ ПОГРАНИЧНИКА.

Румунська поліція занята слідством у справі сензаційного злочину, що стався в Констанці коло складів нафти над самим морем.

На сторожі коло складу нафти стояв пограничник Георгій Дорня. Коли прийшла в ночи зміна сторожі, вояка не було. У першій хвилі думали, що воякови зробилося зле і що він опустив сторожу. Однак пізніше впали на слід, що пограничника хтось напав і кинув у море. З богатьох людських слідів поліція прийшла до висновку, що кілька осібняків напали на вояка і по короткій завзятій боротьбі звалили його до землі, а опісля кинули в море. Кілька годин пізніше знайшли справді на дні моря тіло втопленого пограничника. Припускають, що убивниками були контрабандисти, котрі хотіли обікрасти якийсь корабель.

ДЕБАТА НАД КОНТРАКТАМИ ЖОВТОЇ СОБАКИ.

Сенатор Геберт з Род Айленд обстоював у вашингтонськім сенаті думку, що „єлов доґ контректс" були затверджені Найвищим Судом і є законні. Можна з ними не симпатизувати, але, казав він, вони конституційні. Інші сенатори підносили, що тільки конґрес має право надати законам властиве їх розуміння, а суд має приноровитися до цього розуміння.

КОТРА ЗІ СВІТОВИХ МОВ ВИГРАЄ РЕКОРД?

Чужих мов учаться люди, щоб могти в практичнім життю, особливо в торговлі, мати як найліпші успіхи. Є мрійники, які заходяться коло заведення штучної мови замісць одної з живих у стосунках поміж людьми. Такі спроби проти природи не вдержаться.

Колись здавалося, що французька мова, найтонше вироблена зі всіх, стане світовою мовою. Вона займила вже була місце середньовічної латинщини, ставши мовою освічених людей усього світа й мовою дипльоматів. Тоді дуже багато було в світі людей, котрі говорили по французьки як не ліпше, то не гірше, ніж матірною.

Тепер усе змінилося. В дипльоматичнім листуванню зачинають держави писати рідною мовою, а держава, до якої пишуть, часто відповідає мовою своєї нації або й чужою. Французчина таким чином тратить з дня на день, хоч за неї йде широка пропаґанда.

Французька мова зійшла з першого на пяте місце; на четвертім є московська, на третім німецька, на другім еспанська, а на першім анґлійська. По анґлійськи говорять поверх 200 міліонів людей, по еспанськи й німецьки до 100 міліонів, по московськи близько 100 міліонів, а по французьки тільки біля 50 міліонів людей.

НЕ ЗНАЄ, ЩО РОБИТИ З ГРІШМИ.

В Европі є лиш один президент републики, який не тільки не домагається підвишки своєї платні, але каже, що й та, яку йому дають, є для нього завелика. Є ним Алькаля Замора, перший призидент еспанської републики. Як його повідомили, що еспанський парлямент ухвалив на його удержання 2 і пів міліона пезетів, Замора сказав: „Що я зроблю з тими грішми? Хіба мусітиму назначити якогось спеціяльного міністра скарбу, щоби ті гроші видати". Альфонс XIII вважався би при такій платні жебраком і робив би довги. Але може й Замора по кількох місяцях навчиться видавати гроші? Бо королі знають уже ту штуку, а президенти републик щойно її вчаться. І назагал роблять досить швидкі та великі поступи.

АНҐЛІЙСЬКІ ЖІНКИ НАЛОГОВІ КУРЦІ.

Анґлійська статистика доказує, що в Анґлії жінки курять таксамо богато як і мущини. Попит на тютюн зростає: з 2.4 фунта на особу в 1914 р. дійшов у 1924 р. на 3.7 фунта на особу. Колись із усього тютюнового виробу з йшло 70% на люльку, а сьогодня йде 79% на папіроси.

РОСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ЯПОНІЇ ПОЯСНЕНЬ

МОСКВА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ТОГО, ЩО ЯПОНСЬКА АРМІЯ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КОРДОНУ РАДЯНЩИНИ.

МОСКВА (СССР). — Комуністична преса перший раз заговорила про загрозу російських інтересів зі сторони Японців на Далекому Сході. Ґазети подають, що заступник комісаря справ заграничних, Карахан, звернувся до японського посла в Москві, Гироти, з домаганням, щоб японський уряд дав пояснення, чи йому відомо, що: 1) японське командування в Манджурії домагається від управи Східно-Китайської залізниці, щоб вона перевозила цею залізницею японські війська в напрямку до російського кордону; 2) японське командування домагається, щоб залізниця перевозила японські війська за оплатою 50% дешевше проти встановленої платні за перевіз пасажирів і що воно домагається даремного перевозу японських військ, які є призначені до охорони залізниці; 3) японське командування в Манджурії формує контрреволюційну армію з „білоґвардійців" і чи це є відоме японському урядови. Росія просить також пояснень у справі нового манджурського уряду.

Гирота заявив, що він це домагання Москви передасть свому урядови й буде чекати від нього відповіди. Крім того радянські ґазети подають, що між Росією та Японією виникає напруження в справі риболовства на півночі в районі Камчатки. Японці вже тепер отверто говорять, що їм треба думати не лише про свої інтереси в Китаю, Манджурії й Монґолії, але й на російських водах, де Японці мають концесії на риболовство. Радянські ґазети отверто говорять, що Японці вже тепер підготовляють своє населення та міжнародню опінію в тому напрямі, що інтереси Японії на російських водах загрожені й ушкоджені. Очевидно це на те, щоб при активному виступленню Японії в тій справі вона вже мала симпатії по своїй стороні.

Ґенерал Бліхер, що командує спеціяльною далеко-східною армією, виголосив у Хабаровську войовничу промову, заявляючи, що радянська армія готова боронити кождий цаль радянської території. Большевицька телеґрафічна аґенція ТАСС далі подає алярмуючі телеґрами з Пекіна, що Японці формують протирадянську армію з трох корпусів, якими будуть командувати ґенерали: Козьмін, Модестов і Мандрикін. Ця армія має впершу чергу захопити Владивосток та Приморя, а потім увесь Сибір до Чити.

ТРОЦЬКИЙ ЗНОВ ЗАГОВОРИВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Лев Троцький дав кореспондентам ґазет інтервю зприводу нового московського декрету про заборону йому назавжди вертатися до Росії. Цю заборону він пояснює тим, що становище Сталіна в Росії дуже похитнулося й що тепер він спирається на невелику кліку своїх поплечників.

Троцький певний, що його ідеї поширюються в Росії й за кордоном.

БОЇ НЕ ПРИПИНЮЮТЬСЯ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — На всіх позиціях під Шанґгаєм та в повітрі точаться майже безперестанні бої, але замітної переваги вони не дають ніякій стороні. Китайці й Японці все ще готуються до остаточного удару на свого противника. Японські літаки завдають велику матеріяльну шкоду Китайцям. Вони знищили 15 китайських літаків, коли Японці бомбардували в глибокому запіллю китайське летниче поле.

Американський, британський, французький та італійський посол заявили перед японським міністром справ закордонних протест проти того, що Японці виладовують з кораблів свої війська в інтернаціональній смузі. Міністер обіцяв за пару днів дати відповідь, попереджаючи, що уряд не має права вмішуватися в поступовання японського командування на фронті.

НЕ БУДУТЬ ПРИСЯҐАТИ КОРОЛЕВИ.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Де Валера, що здобув у парляменті більшість зі своїми прихильниками, не думає в краєвому соймі присягати, як це було в звичаю, на вірність конституції британської імперії та анґлійському королеви. Його підтримають також посли з робітничої партії.

В Ірляндії тепер утворилася дуже цікава нова ситуація, бо там уперше републиканці та прихильники Де Валери здобули більшість у парляменті.

УРЯД БРІНІНҐА УТРИМАВСЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Підчас засідання райхстаґу націоналісти-Гітлерівці й комуністи кілька разів старалися повалити уряд Брінінґа, ставлячи на голосування висловлення недовіря цілому урядови, або окремим його членам. Уряд кождого разу здобував більшість, яка в однім випадку впала була до 6 голосів більшости.

Вибори до парляменту призначено на 13 березня. Гітлер, як новий громадянин німецької републики, приняв присягу на вірність конституції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОРҐАНІЗОВАННЯ ЧИ ДЕЗОРҐАНІЗОВАННЯ?

Один читач „Свободи" і член У. Н. Союза написав до нашої редакції лист, у якому оповідає, що один католицький священик на зборах відділу У. Н. Союза противився приняттю одного кандидата до У. Н. Союза на тій основі, що він не належить до його парохії й тимсамим не є добрим Українцем та не буде добрим членом У. Н. Союза.

З другої громади знову секретар відділу У. Н. Союза пише до Головної Канцелярії У. Н. Союза:

„Дня 14 лютого на звичайних зборах один член домагався, що котрий член не належить до української православної церкви, то на випадок, якби такий член помер, відділ не має права брати участи в похороні. На це богато членів обурилось і через це готові покинути свою орґанізацію і піти до чужих".

Згаданий секретар пише далі: „Запитую Головний Уряд, що зробити з такою справою? Як поступати з такими людьми? Чи ми маємо поступати після їх волі?"

Секретар запитує, але він самий, видно, чує, як треба трактувати таких членів, коли він показує, який вплив має на орґанізацію така церковна політика. Таке домагання чи заходи, підчинити відділ У. Н. Союза одній або другій церкві, кінчиться дезорґанізацією. Люди, невдоволені з такої можливости, волють радше покинути орґанізацію, ніж пристати на те, що їм немиле й противне їх релігійним почуванням. Тому й той католицький священик, що був проти допущення некатолика до орґанізації, й той православний, що хотів заборонити відділови йти на похорон неправославного, не помагають орґанізації, але її підривають. І орґанізація мусить їх трактувати не як своїх приятелів, а як розбивачів.

Це зовсім природно, що люди належать до якоїсь церкви, своєю церквою дорожать та стараються помогти її орґанізації. Алеж місце на це в церкві, а не в У. Н. Союзі. В У. Н. Союзі нема місця на дебати, котра церква краща. У. Н. Союз зорґанізований для обезпечення членів на випадок недуги, каліцтва й смерти. Не допускати когось до обезпечення тому, що він не католик, або відмовляти покійникови останної прислуги тому, що він не православний, це кепська прислуга для запомогової орґанізації, не кажучи вже про те, що це дуже лихий спосіб поширювання своєї віри — відноситися до людей іншої віри з такою ненавистю, щоби людей іншої віри не пускати обезпечуватись, або відмовляти належних їм з орґанізації прав.

ДУХОВЕ ОБЄДНАННЯ

Серед нашого народу багато говориться про **соборність,** себто про злуку всіх українських земель в одну цілість, якою буде управляти сам український нарід. Очевидно, що соборність треба вважати за найвищу мету даної нації. Але вона не мусить прийти зараз. Вона не є фундаментом **самостійности,** тільки її завершенням. Деякі, навіть великі народи ще не здійснили своєї соборности. Як воно піде в нас, — про це важко наперед говорити. На всякий випадок — ідеал залишиться ідеалом. Одначе передумовою дійсної — назвім — територіяльної соборности, це **соборність душ усіх членів нації,** це повне духове обєднання. Коли того нема, соборність останеться тільки принадою, пустим звуком, голошеним у святочних хвилях. Ця соборність душ вимагає, щоби в нас, у цілому народі, у всіх одиниць, були одні радощі, одні болі й терпіння, одні змагання. Ця соборність душ вимагає, щоби жити не самою зідливою критикою старечого самотника, але будуванням. Незвичайно влучно сказала про це „Свобода" у статті „У. Н. Союз і Старий Край.

„Зацікавлення (У. Н. Союза, іміґрації) має зазначитися тим, що робиться щось доброго для зросту тих сил, які помагають для здійснення наших ідеалів, а ослаблюють сили, які нас здержують у їх здійсненню".

Провідна лінія витичена загально так ясно, як не можна краще.

Якіж то чинники помагають розростися тим силам, що ведуть до здійснення національного ідеалу? Є ріжні чинники й ріжні шляхи. Але одним з головних останеться „Р. Школа"; бо вона виховує основи для душевно здорової, дужої людини — її характер. Скажете, що небагато тих людських одиниць під впливом „Рідної Школи"... Безперечно, що небагато: 15 тисяч у школі і 40 тисяч поза нею. Але мусимо змагати до того, щоби цей вплив поширити на якнайбільше число одиниць, на ввесь наш нарід бодай на тій области, на якій „Рідна Школа" має безпосередню змогу виконувати свою діяльність. На тугих стовпах спочиває будівля; на сильних характерах будується національна будучність. Все інше: інституції, орґанізація, добробут, навіть армія — від того залежні. Без кореня всохне всяка ростина.

Тому в той час, коли наш нарід доказує прямо геройства, удержуючи своє виховно-освітне товариство „Рідну Школу", не можуть стояти з боку Українці в Америці. На свому останньому конґресі, що відбувся 11. листопада 1931 р. ухвалило „Обєднання" резолюцію, в якій між іншим закликається іміґрацію „влаштовувати на місцях ювилейні обходи в честь „Рідної Школи" та складати ювилейні дари на продовження і поширення діяльности цеї дорогої і нам усім такої корисної народної установи". Чому так? — Бо „Рідна Школа" — сказано в резолюції—„заставила ввесь наш загал поставитися серіозно до виховання молодого покоління, розвязуючи тим чином на практиці проблему майбутности нації, вважаючи охорону молоді перед чужонаціональними впливами **охороною рідної землі".**

На радість треба сказати, що на цей самий тон настроєні серця багатьох дійсно ідейних громадян в Америці, тих, що незадурманені власною особистою гордістю, яка відбирає людині змогу — зріло оцінювати справу й щиро послужити їй. У слід за Ню Йорком, в якому відбулося величаве ювилейне свято „Рідної Школи", уладжували ріжні американські громади гарні ювилейні обходи (Байон, Н. Дж., Джемейка, Н. Й., Шамокин, Па., Балтимор, Мд., Сиракюз, Н. Й., Вунсакет, Р. Ай.). Деякі обмежилися на ювилейних сходинах (Істон, Па., Нюарк, Н. Дж., Провиденс, Р. Ай., Ню Гейвен, Конн., Гартфорд, Конн., Джерзи Ситі, Н. Дж., Вілкс Бері, Па., Гановер, Па., Бруклин, Н. Й., Бостон, Масс., а крім того деякі окремі товариства). Але всюди було зрозуміння, щирість і прихильність. Замітне при цьому те, що в менших громадах нема стільки ріжнородного тертя, відти громадяни самі запрошують делеґата „Рідної Школи", щоби з його промови відсвіжити своє вражіння про Рідний Край, злучитися з ним в одно. На всіх ювилейних обходах складають церкви, товариства й громадяни нераз замітний ювилейний дар.

Було би побажане, щоби й решта американсько - українських громад здобулася хочби тільки на найбільше скромний ювилейний обхід; було би побажане, щоби не відкладати того обходу в безконечність, але й щоби не робили його без підготовки та не чіплялися несутєвих дрібниць, які розбивають одноцільність акції. Не менше важне й те, щоби зібраний дар передавати зараз, а не передержувати його. (Ще намічені ювилейні обходи в Филаделфії, Па., Нюарку, Н. Дж., Трой, Н. Й., Честер, Па., Менчестер, Н. Г., Елизабет, Н. Дж., Трентон, Н. Дж., Пітсбурґ, Па., Бофало, Н. Й., Клівленд, О., Толідо, О., Дітройт, Міш., Гемтремк, Міш., Шикаґо, Ілл., Сейнт Луіс, Мо., Мілвокі, Віс., Мінеаполіс, Мінн., а можливо, що у Україна, Н. Д. У цих громадах повинні відбутися безумовно **обласні** обходи для цілої околиці—з огляду на час).

Приймається також гарний звичай, хоч ще не масово, що громадяни складають датки для „Рідної Школи" з нагоди родинних свят, як ювилей, імянини, уродини, весілля, хрестини; складають на забавах, замісць різдвяних побажань і т. п. Навіть діти беруть участь в орґанізуванні ювилейного дару, як от Укр. Нар. Школа при 106 вул. в Ню Йорку ($25), в Джансон Ситі ($23), Бостоні ($63) і т. д. Може дехто пригадає собі, як то відказував у часописі „Дітовчий Комітет Рідної Школи" в Джансон Ситі, що якісь-там — як їх назвали — „поступовці" не пустили колядників у хату. А вже зворушливий обяв, коли читаємо, що малі діти Івана Вахняка з Вінніпеґу, Ман., від 3—13 років дістали на Різдво всі разом 95 центів і ті гроші переслали на „Рідну Школу". Зрештою це все й не дуже дивне, коли недавно оголошувала ґазета, що якась Американка, Місс Анна Крістенсон з Ню Йорку, дала також $5 на „Рідну Школу" через гром. С. Шевця.

А всеж таки слід окремо відмітити таку жертву, яку дав о. Денис Кульматицький, себто $201.75, які зібрав у Міківз Ракс, Па., відвідуючи своїх парохіян зі свячено водою. Такий жест не часто трапляється.

Заінтересування „Рідною Школою" можна добачити і в тому, що появляються в часописах дописи на тему, яким способом можуть американські Українці дати найвизначнішу допомогу „Рідній Школі".

„Треба скріпити ті течії серед нашого народу в старому краю, що помагають нарости його силам". „Треба скорше підкріпляти ті сили, що стремлять до здорової розвязки наших питань". — Так пише „Свобода" в цитованій вже редакційній статті, одній із найзамітніщих, які колинебудь були.

Тому закріплюймо душевне обєднання!

Лев Ясінчук.

ЧОГО ТРЕБА ДИТИНІ

Хто цього не знає, чого дитині треба? Здається, що кожда людина, без спеціяльної науки, просто на основі власного життя та власних спостережень, знає, що дитині треба поживи, чистоти і так далі. Та це не одинокі потреби дитини, як це видно з того, що неодна дитина має і поживи досить, і за чистоту її дбають, і здоровля хоронять, а мимо цього дитина не виростає так, як повинна, як родичі собі цього бажають. Значить, що дитині ще треба щось більше, ніж заспокоєння потреб, що відносяться до її тіла.

Коли приглядаємося дозрілим людям, коли застановляємося над їх поступованням, то нам звичайно на перший погляд ока здається, що люди поступають з розумних або розумових причин. Приглянувшися ближче, ми бачимо, що в їх поступованню не рішає розум, а чувство. Все розумовання, яке вони розвивають при всякому вчинку, це тільки маскування почувань. Люди не люблять, щоб інші думали про них, що вони роблять щонебудь з почувань, і тому вони вдають перед іншими, що вони поступають з розумних причин. Вони так маскуються перед іншими, що дурять самих себе. Вони самі не люблять думати про себе, що вони руководяться чувствами, і тому й перед самими собою маскують свої почування нібито розумовою думкою.

З тої причини люди розглядають і чужі поступки зі становища думання, розуму. Через те люди дивляться й на дитину як на вислід розумових впливів на неї зі сторони старших людей. Мовляв, ця дитина гарна, бо вона бере собі до серця гарні проповіди батьків. Ця дитина нещасна, бо вона не має батьків, які говорилиб їй проповіди до серця. А ця дитина недобра, бо вона має таких батьків, але на їх проповіди й вухом не веде.

Були люди, які вдоволялися таким розумованням. Були батьки, які скидали з себе всяку відповідальність за діти таким розумованням. Інших це не вдоволяло. Вони розсліджували цю справу глибше, і перша річ, до якої вони додумувалися, було те, що не вистарчає звертати увагу на саме тіло дитини, і не вистарчає звертати увагу на розум дитини, а треба дивитися на її чувства.

Думаючі й досвідчені люди вже добре переконалися про правильність цеї думки, і нині вже загально признається, що одною з найважніших справ у вихованню дитини є виховання її почувань. Через те й виховники нині займаються такими питаннями: які чуттєві потреби має дитина? Як важні вони? Де і хто їх має просліджувати, себто, як пізнавати, чого дитині треба й як її потреби заспокоювати?

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

А. Баворський.

БОЖЕВІЛЬНИЙ

(Гумореска).

(12)

Кухарці і дівчині само оповідання нагнало жаху. Гуменний так запалився оповіданням, що крикнувши: „він ось так зробив!", кинувся на дівчину, обіймив і став її гризти в рамя. Дівчина скричала, вихопилася з його рук і відскочила. Ще більшого ґвалту наробила кухарка, кричучи:

— Другий сказився!

— Дурні гуски! Чого кричите? — утихомирював їх гуменний, потерпаючи, що до кухні збіжаться люди питати, що сталося.

— Бо ви так вірно не показуйте! — сказала дівчина, чіхаючися в те місце на рамени, де були добрі знаки зубів гуменного. — Ви не в театрі, де треба показати якнайвірніше.

— Такий божевільний знається з чортом, сказав гуменний. — Як напосядеться на яку бідну душу, то вона пропаде. Божевільні мають страшенну силу, бо помагають їм чорти. Той, над нами, також. Як би вихопився і вскочив сюди між нас, то вперід причепивсь би до котроїсь з вас. Бо божевільні і їх чорти волять зачіпати собі з бабами і з дівками. На мущин вони не дуже ласі.

— Я того не боюся, щоби сей вскочив між нас, бо яким же способом він видобувсь би з хати так добре позамиканої?

— Його чорт поміг би йому, — відповів гуменний.

— Я того не боюся, — кухарка відповіла, наливаючи собі каву. — Може й ви обоє напились би?

— Як дістанемо, то напємося, — гуменний відповів за себе і за дівчину.

В сали над ними Дибовецький пробудився. Зразу не міг похопитися, де він, і чому в хаті так темно. Коли побачив ряд ясних округлих цяток, нагадав собі цілу пригоду. Ті ясні цятки, то були отвори у віконницях. Він далі лежав у ліжку, витягаючися і думав над загадкою:

— Се несмачний жарт, чи яке непорозуміння? Як непорозуміння, то яке? Гадаючи, що я яка велика риба між злодіями, післали по жандармів? Мене могли не пізнати. Ми не бачилися довгі літа. Я раньше ходив коротко стрижений, тепер маю довгі патли. Раньше я був головусий, тепер маю вуса і борідку. Раньше я був як пампух, тепер я худий... Не пізнали?... Колиж бо вуйко зараз привитався зі мною, отже таки пізнав мене... Може то таки жарт? Як справді жарт, то дуже несмачний і варварський. Провінція!

Став думати, що йому далі діяти. Його очи вже привикли до сутіни. Цілком темно не було, бо воронки у віконницях впускали троха світла. Він встав. Його білля вже було майже сухе, бо тонке шмаття в літі скоро висихає. Штани були ще вохкі, та він таки натягнув їх на себе. Камізелька і сурдут були ще такі мокрі, що й думати не міг про се, щоби їх надіти. В сорочці і в штанах став думати, як би то господареви зробити збитка; себто, як би то йому з вязниці вихопитися, не ждучи, аж господар сам прийде увільнити його. І вигадав.

— Мій ніж гострий, — подумав. — Двері мабуть з мягкого дерева. Виріжу з дверей цілий замок!

В хаті не було так ясно, щоби мож було доглянути двері. Дибовецький став посуватися попід стіною, шукаючи дверей. Ледви зробив кілька кроків, попав на них. Сягнув рукою до клямки і здурів... Під клямкою сторчав ключ!

— Що се таке?! — подумав. — Коли я добивався до дверей, то ключа не було тут, ключ був з того боку.

Потис клямку і аж крикнув:

— Агій! Двері не замкнені? ... То я хіба раньше попав був на невідповідні двері? Коли я сюди увійшов, то бачив, що двері є в двох стінах. Я гадав, що добиваюся до тих, котрими увійшов був сюди. А я мабуть гримав у другі, вічно замкнені двері. То мабуть були двері до саду; до сіней ведуть сі двері.

Відхилив двері, та за ними було темно. Він пояснив собі се так, що двері є подвійні. Щоби відчинити й ті другі, ступив крок вперед...

З його грудей роздався пронизливий крик; він неначе під землю провалвся.

Двері, які він відчинив, були дверми до отвора для вінди з кухні.

В кухни, коло дверей до вінди стояв гуменний з кухаркою і дівчиною, далі розказуючи про божевільних і їх спільників чортів. Він казав:

— Божевільні все в змові з чортами. Вони зачаровані і чарують інших. Вони годні втяти всяку штуку, якої не втне інший смертельник. Такий божевільний, неначе та муха, лізе вгору по гладкій стіні і вилізе на дах; він лиш тупне ногою, то земля під ним розпадається, викидаючи з себе сірчаний вогонь і дим. Божевільний западається...

Саме в сій хвили, крик і ломіт. Двері в стіні за плечима кухарки розскочилися. На кухарку впав божевільний. Кухарка, падаючи, звалила на землю дівчину. Гуменний відскочив до дверей, кричучи:

— Ратунку, скажений виломився!

Кухарка вихопилася зпід божевільного і також скочила до дверей. Дівчина, котра отямилася найпізніше, сперлася руками об живіт Дибовецького, скочила на ноги і побігла за тамтими. Всі троє розбіглися по дворі і з жахом на лиці кричали:

— Виломився! Скажений виломвся!

Дибовецький, котрого дівчина своїми пястуками таки добре гепнула в живіт, підвівся. Підвівся і сидячи на земли, став роззиратися. Бачив, що він в кухни. Двері в стіні відчинені, у фрамузі вінда. Тепер він зрозумів, яким способом знайшовся тут. Рушився, щоби встати, та кости заболіли його. На столі побачив каву і булки, полишені тими, що з кухні втікли. Почув голод і забув, що кости болять. Встав і присівся до кави. Коли випив каву і зїв булку, віджив. Побачивши комору, подумав:

— Як і се моя вязниця, то мені тут не зле буде.

Коли так по кухни роззирався, почув крик:

— Божевільний виломився! Він тепер сидить в кухни. Може й нашу каву пє...

Коли Дибовецький се вчув, то неначе полуда впала з його очий. Скоро вчув слово „божевільний", злість в тій секунді покинула його. Він страшно зареготав.

— Отже вони мене мають за божевільного! Не мають кафтана для шалених, отже заперли мене в хаті... Ха-ха-ха!

Почув метушню, біганину в дворі. Чує, кілька осіб підходить до кухні. Двері відчиняються і входить дужий парубок зі шпитальним кафтаном в руках. За ним другий парубок, найбільший силач в селі. За парубками пхається якийсь йому незнакомий панок.

— Ага! — Дибовецький подумав. — То мабуть лікар.

За лікарем увійшли всі мущини, що мешкають в дворі, або в дворі мають якусь роботу. Всі стають і здивовані глядять на божевільного, котрий, мабуть поснідавши, ще сидить при столі, держиться за черево і регочеться. Коли ціле товариство задержалося коло дверей, лікар сам підступив до Дибовецького. Сей випередив лікаря і промовив:

— Я вгадую, що ви лікар і приїхали сюди з кафтаном шалених. Кажу вам, один кафтан замало, бо я тут маю цілу хату божевільних. Та найнебезпечніший між ними є мій вуйко. Як маєте тільки один кафтан, то натягніть на нього... Мені дайте папіроску, бо мій тютюн геть змочили сі божевільні.

Лікар подав Дибовецькому пушку з циґаретами і замітив:

— Мені казали, що ви здемолювали цілу вашу спальню. Я сам бачив, який там лад.

— Пане доктор! Сідайте і послухайте!

Дибовецький присунув докторови крісло, закурив папіроску і каже:

(Конець буде)

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішніх її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

ПИСЬМО У. Н. СОЮЗА ДО У. Р. СОЮЗА В СПРАВІ НАПАДІВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ

До Головного Уряду У. Р. Союза

на руки Голови

Впов. Петра Дучака,

в Скрентон, Па.

Високоповажаний Пане Дучак!

Виконуючи припоручення першого засідання головного уряду У. Н. Союза з 19 лютого с. р., подаємо до Вашого відома резолюцію головного уряду У. Н. Союза, яка звучить так:

„Беручи під увагу, що орган Українського Робітничого Союза та большевицькі „Українські Щоденні Вісти" поширюють тепер неправдиві вісти про те, що робиться в У. Н. Союза, а саме:

Що „Українські Щоденні Вісти" пишуть, що пропало $300,000 з фондів У. Н. Союза, а „Народна Воля" пише в 17 числі з 13 лютого 1932 р., що вона не друкувала цілої низки дописів про справи багато більш серіозні, а саме про „деякі події в Українськім Народнім Союзі", та деякі заходи і „проєкти тої організації" та редакторів „Свободи";

Що в тій самій статті „Народної Волі" пишеться, що „джерзисітські промовці" використали „свою організаційну" поїздку для „пропаганди політичної підлеглости попам";

Що в тій самій статті орган Українського Робітничого Союза пише, що „ми не відмовилися помістити" жалоби членів У. Н. Союза на У. Н. Союз, та

Що „Народна Воля" в числі 12. з 2 лютого 1932 р. вже „таку жалобу", себто наскрізь неправдивий і обидливий для Союзовців опис Свята в Дітройт, помістила.

Поручається Екзекутиві У. Н. Союза поробити відповідні кроки, щоби припинити законною дорогою спроби вношення заколоту між членів У. Н. Союза: большевицької ґазети „Українські Щоденні Вісти" і органу Українського Робітничого Союза „Народної Волі".

Про цю постанову має Екзекутивний Комітет У. Н. Союза повідомити Головний Уряд Українського Робітничого Союза на руки предсідателя."

За Екзекутивний Комітет У. Н. Союза:

Микола Мурашко,
гол. предсідатель;

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар.

ХТО БІЛЬШЕ ЧИТАЄ, ТОЙ БІЛЬШЕ ЗНАЄ.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТІЙНІСТЬ — ТАМ СИЛА.

Це вже незаперечений факт, що народи, які сьогодня стоять високо культурно, завдячують це освіті і читанню книжок. Вони не жалують грошей на піддержання своєї літератури, не жалують часу на читання книжок чи ґазет, не дивляться байдужно на освітні потреби. Отже і нам треба памятати, що й перед нами отворена дорога до освіти й до більшого поступу, тільки треба цю нагоду використати. На світі буле би краще то, колиб усі народи стояли менше-більше однаково культурно і просвітно, бо тоді мусів би один другого рівно трактувати. Отже читаймо книжки і часописи якнайбільше, а гарна будучність перед нами.

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що ввесь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що замовляючи ці книжки й роботи в друкарні „Свободи", вони дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів У. Н. Союза.

Щоби дати нагоду кождому мати хоч невеличку свою бібліотеку, книгарня „Свободи" постановила продавати кілька місяців книжки по знижениій ціні, яку подаємо внизу. Також імена всіх покупців будемо містити в часописі „Свобода", хоч би куплено книжок за найменшу ціну.

$ 1.00	$ 1.15
$ 2.00	$ 2.35
$ 3.00	$ 3.65
$ 4.00	$ 4.85
$ 5.00	$ 6.10
$ 6.00	$ 7.40
$ 7.00	$ 8.65
$ 8.00	$10.00
$ 9.00	$11.25
$10.00	$12.50
$11.00	$14.30
$12.00	$15.60
$13.00	$16.90
$14.00	$18.20
$15.00	$19.50

УВАГА: До цеї оферти не належать книжки шкільні й молитвенники. Шкільних книжок і молитвенників не можемо продавати по зниженій ціні, Отже просимо покупців мати це на увазі, щоб висилали замовлення тільки на ті книжки, які подаємо тут у цьому списі:

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Всі нижче наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольоровими (деякі лише кольоровими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

† **Казки з 1001 ночі** — 35
† **Кіт в сапянцях** — 35
† **Подорож пана Цікавського** (з рухомими образками) 60, в тривкішій оправі — 70
† **Про домашні звірята** — 65
† **Робінзон Крузо** — 35
† **Червона шапочка** 35; з рухомими образками 45; в тривкішій оправі — 60

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

А.

† **Абатеса ді Кастро,** оповідання, Стендаль, пер С. Пащенко — 50
* **Абу Касимові капці,** арабська казка І. Франка — 30
* **Амалюнґа** або **Дочка дебрів,** оповідання з часів боїв між Европейцями й Індіянами — 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі — 15
† **Андріян і Антіной,** роман, Ґ. Еберс, перекл. М. Троцький, три томи — 1.50
† **Аритметичні правила** А. Чепіги (перерібка В. Верниволі). — 20

Б.

† **Байки Езопа** для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. — 20
† **Байки** Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями — 20
† **Байки** Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. — 20
† **Байки Леоніда Глібова,** з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями — 20
* **Байки небелиці** — 10
* **Батьківщина** й інші оповідання, Ів. Франка — 25
* **Библійни повѣсти** изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. — 1.50
† **Біблія,** святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра Пулюя, в полот. оправі — 3.00
† **Біля машини,** оповідання В. Винниченка — 10
* **Блискавиці,** суспільна студія і **Жовнірські оповідання,** М. Яцкова — 50
† **Бо війна війною,** збірка нарисів Василя Софронова — 10
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі — 15
* **Боги жаждуть крови,** нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук — 75
* **Борба світів** В. Велса — 40
* **Борці за правду,** історичне оповідання А. Кащенка, вид. 4-те — 45
* **Борба Українського Народу за волю і незалежність.** Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський — 1.00
† **Брати Моуглі,** оповідання з життя дитини між звірами. Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий) — 60

В.

* **Варвара Убрик,** опов. з життя в монастирах — 40
* **Варіят** з 1906 року. — 2. **Вірші.** — 3. **Між бурливими филями,** драма на 4 дії. В. Бабієнка — 35
† **Василько Ростиславич,** історична повість з XI віку, в 2-ох томах Володимира Бирчака — 1.00
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців — 50
Весела книжочка, з 17 образками Гумористично-сатиричний збірник для сумних людей — 35
Веселий оповідач, веселі оповідання Б. Грінченка — 25
* **Ветеринар,** або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями — 60
* **Вечері на хуторі біля Диканьки,** повістки Миколи Гоголя — 15
† **Вибір Поезій,** О. Федьковича — 10
* **Відвдячився,** оповідання з козацької давнини, А. Чайковського — 1.00
† **Відмолодження,** після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками — 10
† **Відродження,** роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівнане видання. Три частини в двох томах, опр. — 2.75
† **Від себе не втечеш,** оповідання Марка Вовчка — 20
Вільний чоловік і інші оповідання, Ст. Костіва — 40
Вічевий співаник — 5
* **Вічний Жид** — 10
† **Вибір творів,** Яків Щоголів — 25
Вибір поезій Івана Франка і короткий начерк його життя — 35
† **В затінку й на сонци** та інші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. — 50
* **В неділю рано зілля копала,** оповідання О. Кобилянської — 75
Вода в природі. — Умірковаиий та щирий, В. Винниченка. — Заграй — Останки „Фортуни" — Дні нашої слави і недолі — 20
* **Вступні Слова і Принагідні Мови** світського змісту, уложив і виголосив о. М. Кінаш — 1.00
† **Вступ до метафізики,** нап. Анрі Берґзон, пер. Евген Яворський — 35
† **Всесвітна Історія,** в 3-ох томах, Чайковського — 3.25
† **Всесильний доляр,** оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова — 60

Г.

† **Гайдамаки Т. Шевченка,** видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьонею, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5,00, в люкс. оправі — 6.00
† **Гайдамаки** Тараса Шевченка — 50
* **Галицькі анекдоти,** гумористичні оповідання Мст. Руса — 10
† **Галичина в життю України** д-ра Лозинського — 25
* **Галка смерти.** Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука — 5
* **Гарна історія о терпеливій Олені,** донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя — 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й інші оповідання — 20
* **Герой Капіталу** Антона Сінклера (перекл. Н. Романович) — 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями — 25
* **Гіпнотизм і суґестія** в 2-ох частях — 40
† **Голод,** оповідання В. Винниченка — 5
† **Голод на Україні,** з 39 образками й діяграмами. І. Гарасимович — 50
† **Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського — 20
† **Гостинці,** збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця — 25
† **Граматика української мови** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав д-р Василь Сімович. В полот. оправі — 3.75
* **Грішники,** роман-хроніка, О. Я. Кониського — 80
* **Гумор і сатира** — 25
† **Гуморески,** нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. — 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича — 25

Ґ.

Ґеновефа, оповідання про княжну невинно засуджену на смерть — 30
† **Ґеновефа,** оповідання для народу, переповів А. Яворівський, з численними образками — 35
† **Ґолем,** оповідання Ґ. Майрінка (пер. В. Левицький). В опр. — 1.50

Д.

* **Дарвінізм** Еміля Ферріера (переклад з французького) — 80
* **Два мужі — одна жінка,** оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) — 20
* **Дві могилі,** оповідання з сибірського життя, І. Королевського — 10
* **Дві староруські повісти про св. О. Николая,** нап. д-р В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями — 10
* **Девять братів і десята сестриця Галя,** Марка Вовчка — 20
† **Девять братів і десята сестриця Галя,** оповідання Марка Вовчка — 20
Де любов, там і Бог, оповідання, гр. Л. Толстоя (перекл. Ю. Сірий) — 15
† **Дещо про гроші** — 10
* **Діявольська справа,** або Як кс. Шмідт замордував Анну Авмілер — 25
* **Для домашнього огнища,** повість І. Франка — 85
Дон Кіхот із Манчі, Високодумний Рицар, в 2-ох томах — 1.00
† **Дорош, Гаркуша** й інші оповідання. Олекса Стороженко — 45
* **Доля України,** вірші, Дм. Штогрина — 35
* **Домашня кухня,** або **Як варити і печи,** Леонтини Лучаківської, в оправі — 1.00
* **Домашній лікар,** М. М. Белеґая — 75
† **Достойно есть,** збірка в Шевченкові роковини — 15
† **Думки** Тараса Шевченка — 20
Дяк, оповідання Марка Вовчка — 20
† **Дужим помахом крил.** Роман. Написав А. Крушельницький. Перший том 1 частина 212 ст. II. частина 192 ст. — Другий том, I. частина 248 ст., II. частина 252 ст. Це покищо одинокий у нас письменницький памятник наших визвольних боїв у Галичині 1918 р. З великим знанням речі здебільшого на основі освітлення матеріялів, — отворює Крушельницький хід воєнних подій та постатті головних героїв. Всі части — 2.50

Е.

* **Еволюція в образках,** Д. Гирда — 1.25
* **Евстахій,** повість з перших віків християнства, Хрістофа фон Шміда — 30
† **Електричність,** Н. Р. Кемпбела — 35
† **Енеїда.** Твори І. Котляревського — 45
* **Есперанто,** український підручник міжнародньої мови — 40

Є.

* **Єзуїтська преподобниця,** історичне оповідання, Ор. Левицького — 25
* **Єлисавета, мучениця на царськім престолі,** з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський — 60

Ж.

† **Жах.** Збірка оповідань Бандурист — 10
† **Життя і відносини на Радянській Україні.** І. Герасимович — 20
* **Жителі Марса,** Вол. Гериновича — 10
Життя, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах — 15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі — 15

З.

† **Завдання нової школи,** нап. д-р Ґустав Вінекен — 10
За вольности України, Яр. Весоловського — 5
† **Заліссся,** повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. — 1.00
† **Замітки про сільське господарство,** Вол. Нікольського — 35
† **Записна книжка,** оповідання, В. Винниченка — 5
* **Запорожська слава,** історичне оповідання, А. Кащенка — 50
† **Запорожці,** казка Івана Нечуя Левицького — 20
* **За рідний край,** оповідання з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки — 30

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІРА, НАЦІОНАЛЬНІСТЬ І ПАТРІОТИЗМ.

Заявляю публично, що я є римо-католичка (латинничка), одначе горячо люблю свій український нарід і готова за нього життя своє віддати, але не тому, що я є католичка, а тому, що я є Українка.

А заявляю це тому, що хочу звернути увагу на такий випадок, де ховали одну громадянку, а священик у прощальній проповіди сказав, що хто не є католиком, той не є Українцем. Ті слова обурили багатьох присутних на похороні, бо покійна була доброю громадянкою і на її похорон прийшли люди ріжних політичних переконань і ріжних вір, щоби віддати останню прислугу тій, котра сповняла не тільки свої християнські обовязки, але любила свій нарід і брала активну участь у народнім життю. Прийшли люди, між котрими були добрі українські патріоти, хоч одні були католиками, а другі православними. І були соціялісти, котрі до ніякої церкви не належали. Говорити до таких людей, що тільки католик може бути добрим Українцем, уважаю невмісним. І неправдивим. Бо чейже Шевченком не відмовимо великого патріотизму, а він же не був католиком.

Я думаю, що лучення релігійних переконань з патріотизмом і національністю не відповідає світоглядам людини наших часів. Це старі пережитки, яких треба позбутися. Особливо нам, Українцям, треба памятати, що нам, як поневоленим і обезсиленим, годі розбивати себе самих через ріжниці в релігійних переконаннях.

На мою думку, по українських церквах можуть священики вести свої пропаганду за свою віру, бо це зрозуміле й природне. Вони можуть казати і переконувати, що їх віра найліпша. Але це нездорове явище, коли якась церква бере собі монополь на патріотизм, змішуючи його з релігією. Бо добрими Українцями можуть бути і католики і православні і протестанти і ті, що до ніякої церкви не належать. Кожна з церков може нанести шкоду українському народові, а може стати і в допомові його визвольним змаганням. Коли хто назве себе католиком, то це ще нічого не означає, коли річ про український патріотизм, бо такі католики як еп. Хомишин наробили вже українському народові доволі шкоди. Значить, можна бути навіть католицьким епископом, а не то звичайним католиком, і злим українським громадянином. І таке саме може бути з епископами, чи вірними інших церков.

Добрим Українцем є той, хто робить добру українську роботу. Сама принадежність до цеї чи іншої церкви ще нічого не вирішує. Тому найкраще буде, коли ми не будемо змішувати релігійної пропаганди з народними спрраами і мірити патріотизм принадежністю до церкви, бо в цей спосіб тільки вносимо непотрібний роздор.

Юлія Войтович,
Йонгставн, О.

ГОРОДОВИНА ШКОДИТЬ КИТАЙЦЯМ.

Що Китайці так легко беруть життя та такі безпомічні перед далеко меньшим японським народом, це наслідок відживлювання. Так бодай твердить професор високої медичної школи в Пекіні, д-р Нехелес. Він довший час слідкував списи страв Китайців і ствердив, що вони майже виключно їдять городовину (зелениу). Значна часть характеру синів держави сходячого сонця залежить від відживлювання, передовсім їх пасивність.

СЕЛЯНИ НА СИЦИЛІЇ НЕ ХОЧУТЬ ЗАСІВАТИ ПОЛЯ.

З Риму повідомляють, що подорожні, які вернулися з Сицилії (остров, що належить до Італії), оповідають, що відносини на острові з дня на день погіршуються. У провінції Тарпані селяни, які терплять велику нужду наслідком величезних податків, постановили не засівати поля. Наслідком тієї постанови уряд приказав вислати більші відділи фашистівської міліції до тієї провінції, щоби змусити селян засівати поля. Міліція має присилувати селян засівати поля. Прийшло до сутичок, напр. у громаді Каполято, де було ранених кілька селян. Міліція дістала приказ переглянути селянські будинки та поконфіскувати знайдену зброю.

ФІЛЬМА УКРАЇНСЬКИХ ТАНКІВ

В. АВРАМЕНКА З МЕТРОПОЛИТЕН ОПЕРИ В НЮ ЙОРКУ

І КРАЄВА ФІЛЬМА РІДНОЇ ШКОЛИ

:——::——: буде висвітлена :——::——:

В КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ., У ВІВТОРОК, 1-ГО МАРТА 1932 РОКУ

в год. 7-мій ввечір, в салі Укр. Правосл. Церкви св. Димитрія НА ROOSEVELT AVENUE.

В ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., В ЧЕТВЕР, 3-ГО МАРТА 1932 РОКУ

в годині 7-мій ввечір, в Українській Галі, 766 STATE STREET.

Вистава буде получена з відчитом добр. Новака про Свято Вашингтона та його значіння. 48,50

Дохід, по відчисленню 10% на „Рідну Школу", призначений буде на поширення українського мистецтва між чужинцями. — **Управа Школи.**

ЯПОНЦІ ХОЧУТЬ ВИТВОРИТИ МАНДЖУРСЬКИЙ НАРІД

Японська ґенеральська влада постановила створити „незалежну манджурську державу". В дійсности держава ця буде залежна під господарським і політичним оглядом від Японії. В занятих землях Японці передовсім реорґанізували поліцію, стали поліційним і іншим службовцям виплачувати правильно платню, чого за давнішого режиму не було.

Від Европейців прийняли Японці не лише їх культуру, військове ремесло, але навчилися й **меншинної політики.** Хочуть скликати до Мукдену національну раду, якої членами булиб заступники Китайців, Манджурів, Японців, Монголів, Корейців і Москалів і Українців. Такі національні ради мають бути настановляти в кожній провінції. Найцікавіше, що Японці стараються витворити нову національність — манджурську, яка в дійсности не існує. Та Японцям того потрібно для політичних цілей. (Небіжка Австрія старалася створити національність боснійську й герцеговинську, а Польща радаб витворити національність „русінську" „лемківську", „гуцульську" і т. д.). Первісне населення Манджурії засимілювали Китайці, а нині Манджури та Китайці говорять одною мовою. (Самособою, є ріжні діялекти, як в кожній мові).

На просторі 1,197,000 квадратних кільометрів живе коло 30 міліонів людей, з них 14 міліонів в північній Манджурії, а 16 міліонів у південній Манджурії. Малеі процент населення творять Корейці, Японці та Монголи, яких загалом є коло 900,000. Москалів і Українців є 250—300 тисяч. Національна рада буде лише покришкою для заперечення сили Японії в Манджурії, бо рішаюче слово матимуть у ній Японці; вони будуть диктувати всім свою волю. Вільна манджурська держава буде лише японською кольонією.

Національним ідеалом українського народу переймається дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі". Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-столітті!

Кождий сотик, кождий датої Нашій „Рідній Школі" в дар Це майбутнього завдаток, Це на ворога удар.
Рідна Школа — наша зброя, Рідна Школа — це наш щит, В Рідній Школі — міць героя, Що неволю повалить.

З українського життя в Америці.

БОФАЛО, Н. Й.

Приготовання до 100-літньої річниці міста.

Нераз чуємо по громадах нарікання, будьтоби ми були лінивими, незгідливими, недзисциплінованими і таке інше. Дуже часто впоюваннями в себе такого переконання про себе самих, ми вбиваємо себе на дусі і це спричинює, що ми дійсно не можемо допняти якоїсь бажаної цілі.

Беручися до якогось діла, треба передовсім вірити, що ми можемо це діло виконати; треба вірити у власні сили, здібности й тим способом і інших заохочувати до діла.

Про нашу нездарність і нездібність прийшлося мені почути з першим днем мойого приїзду до Бофало.

Говорено мені, що тут розбиття, розполітиковання і т. і. Мене самого це занепокоїло. Та згодом я набрав нового переконання. Дня 26 лютого ц. р. відбулися тут спільні наради репрезентантів ріжних ґруп, громад і товариств, на які то збори пішов і я, як представник укр. прав. церкви. Збори відбулися в Укр. Нар. Домі 205 Мілітери род, в дільниці „Блекрак". Присутніх репрезентантів було 72, а репрезентували вони звиш 35 ріжних громад, ґруп та товариств. Збори мали на цілі створення постійного центрального комітету від Українців, що має репрезентувати Українців в святкуванню 100-літньої річниці міста Бофало, в липні ц. р. Правда були це репрезентанти ріжних, навіть ворожо до себе настроєних ґруп та партій, яких тут в Бофало немало, однак в присутних вселився дух єдности і порозуміння. Передові одиниці, в особах представників, зрозуміли, що це йде про загальну справу, про спільний фронт, щоби заманіфестувати перед Американцями солідну українську кольонію, частину великого 40-міліонового народу. Розуміється, не забракло на зборах малих партійних терть, але всеж таки репрезентанти відкинули льокальні неґодовання і з вірою у свою силу, єдність і здібність стали однодушно до праці і поставили громадянську справу виступу в річниці партійности.

Збори перевів гром. Видиш, а секретарювали громадяни: Тимкович і Слотюк. Поведення всіх було поважне і культурне.

До попереднього комітету протестаційного, а іменно: п. Слотюка, о. Жука, і п. Децика, дібрано ще 6 комітетових, а іменно: п. М. Тимкович, п. Безручко, Трояновський, Шафран і панни: Анна Королишин і Цваткус. Цих девять осіб виберуть зпоміж себе голову й інших потрібних урядників та в порозумінню з п. Ленським, назначеним комітетовим мейором міста — мають повести працю підготовки української участи в святі 100-літньої річниці міста.

о. Степан Мусійчук.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ГРОМАДСЬКІЙ РАДІ.

В Могильниці новій, пов. Теребовля, допустилися великих грошевих зловживань війт Жаровський (адміністратор місцевого фільварку), секретар Терлецький, екзекутор Жид Зальцер, а разом з ними два громадські поліцаї, Гнатишин і Бруховський. Зальцер у жнива стягав з людей останню сорочку за податки, а грішми ділився з секретарем та громадськими поліцаями, які при збірці податків не видавали ніяких посвідок. Тепер виявилося, що грошей нема ані в громаді ані в скарбовому уряді. Зальцера арештували, а за ним помандрують мабуть за решітку й інші.

ПОДОРОЖ РАБІНА-ЧУДОТВОРЦЯ ДО ПАЛЕСТИНИ.

До Палестини виїхав 18. січня польський рабін Гора Кальварія. На двірці у Варшаві зібралося з цеї нагоди понад 5,000 Жидів. В натовпі покалічено тяжко сім осіб, а одна мусіла навіть заплатити свою любов до рабіна власним життям. Розбурхана товпа затолочила одного старого Жида. Поїзд виїхав з великим трудом залеедви дві години пізніше, коли то встрянув відділ поліції з 160 осіб. Рабін подорожує в сальоновім вагоні, який йому подарували вірні. Він задержиться на кілька днів у Відні, опісля поїде до Будапешту й Царгороду, а звідти до Єрусалиму.

ВІДПОВІДЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ НА ДЕКЛЯРАЦІЮ МІНІСТРА ПЕРАЦЬКОГО.

Промова посла Барана.

(В скороченні).

Багато шуму і галасу у польській пресі в останній час зробила вістка, що влада носиться з наміром зміни курсу в квестії національних меншин, зокрема в українській справі. З заповідуваної великої хмари припав нині маленький дощик в промові п. міністра.

Пан міністер зложив сьогодні іменем влади заяву, яка ближче означує його минулу і будучу політику в українській справі. Стверджуємо, що ця заява стоїть у певнім ввязку з відповідю польської влади Союзови Націй на жалобу українських послів і сенаторів у трагічній справі т. зв. пацифікації Східньої Галичини в осени 1930 р. Але ця заява п. міністра внутрішніх справ вимагає фактичного спростування деяких тверджень чи фактів і належного освітлення з нашої сторони. Заки прийду до подробиць, порушу деякі справи, звязані з діяльністю ресорту міністерства внутрішніх справ і підчинених йому органів.

Зачну від болючої справи пацифікації. Стверджую, що в суті речи становище органів влади до прояв українського національного життя у всіх його ділянках до нині не змінилося. Змінилися тільки методи поступовання.

Стверджую з цього місця, що не було причини до стосування колективної відповідальности цілого українського громадянства у Східній Галичині за акти саботатжів. У відповідь на декларації політичних партій застосовано супроти нас колективну відповідальність, якої не знає ніякий новочасний карний закон. За те все не одержали ми ніякої сатисфакції. Тих, що вели цю акцію, не покарано. Навпаки, неодин з них одержав відзначення в формі авансу. Нема мови про матеріяльне відшкодування.

Пан міністер згадав, що уряд карає кожного з поліційних функціонарів, який провинився. Воно так не є. (Наводить ряд фактів з села Кривого, Прошови, Микулинець, Скорик і т. д.).

Остання конскрипція дала нагоду до масових надужить. **Подібно, як у 1921 р.—фабриковано і тепер з Українців Поляків.** Про подробиці не буду говорити, бо вони сотками наведені в українській пресі. Супроти того вислід національної статистики з 1931 р. не багато мабуть буде ріжнитися від такої статистики з 1921 р., у правдивість якої не вірять і самі Поляки, знаючи, як її роблено.

Тепер переходжу до конкретних справ, що їх порушив нині в українській справі п. міністер Перацький.

Щодо української кооперації стверджую, що не слідно зовсім прихильного відношення до неї урядових чинників. Як сказано вище, робиться їй дальше ріжнородні перепони, а коли вона таки дальше розвивається, то є це тільки завдяки великій жеттєздатности і небувалій витревалости тих громадян, які провадять українську кооперацію, і цілого українського народу.

Згадано також у промові п. міністра і про розвій „Просвіти". Діяльність її ведеться серед дуже несприятливих відносин, чи то серед шикан з боку адміністрації і поліції. Коли і тут слідно розвій і поступ, то це виключно заслуга самих Українців.

Про податкові полекші для українських кооператив не треба й рахувати. Не бажаємо тут ніяких привілеїв, а тільки обєктивного трактування і справедливого пристосування обовязуючих податкових законів.

Про школи згадав п. міністер коротко. Стверджую, що ми були і є противниками всякого утраквізму і домагаємось українських народніх і середніх шкіл. Істнуючі утраквістичні народні школи є поправді польськими школами, бо по українськи вчать там тільки української мови і релігії. Польські діти на українських етноґрафічних землях користають майже в цілости з польських народніх шкіл, а з українських дітей тільки всього кілька відсотків має можність побирати науку в рідній мові.

Щодо державних ґімназій з українською мовою навчання, то Польща не оснувала ні одної; навпаки, у вересні 1930 р. розвязала українську ґімназію в Тернополі і досі її не реактивує. **Нема ні одної державної української фахової школи.**

Українські товариства працюють у рамцях статутів і підлягають контролі державних чинників. Від цеї контролі не ухиляємося.

Коротко в промові п. міністра сказано і про самоврядування, хоч це справа великої ваги. Тут згадаю, що уряд робить ріжниці серед українського громадянства в межах Польщі і ділить його на кілька катеґорій, творячи в проєкті нових воєвідств окремі адміністраційні одиниці зі Східної Галичини, Волині і Полісся. **Це є краяння живого українського орґанізму,** що відчуває і з часом ще більше буде відчувати свою національну єдність.

Нема сили і такої сили не буде, щоби розеднати адміністраційними засобами цю природну єдність, як не розеднали цієї єдности серед частин польського народа, які жили у трох окремих займанщинах.

Промова посла Матчака.

(В скороченні).

Від кількох тижнів польська преса приготовляла публичну опінію для сьогоднішньої деклярації пана міністра внутрішніх справ. Одначе вона принесла повне розчарування.

Пан міністер обмежує чомусь українську проблему до трох південно-східних воєвідств і ані словом не згадує про те, що поза тими воєвідствами є ще такі величезні области як Волинь, Полісся та Холмщина, заселені також у величезній більшости Українцями. Декларація п. міністра внутрішніх справ зводиться до повторення загальних засад тепер обовязуючої конституції, якої одначе в практиці не виконується.

Пан міністер узалежнює примінення тих конституційних приписів супроти української національної меншости в польській державі. При чому не подає, що це таке „дійсна — жечивіста льояльність". Станиславівський воєвода в одній розмові вимагав „активної" льояльности, а досі говорилося лише загально про льояльність. Очевидно, що такої плятформи ніхто з нас приняти не може. Відношення горожан до держави очеркує закон і про все повиннен рішати закон. Горожанин, котрий додержується приписів закона та їх не нарушує і виконує та сповняє супроти держави вимагані законами обовязки, мусить мати залевнені всі повні права горожанина.

В своїй промові п. міністер дуже широко говорив про свобідний розвій українських господарських орґанізацій в польській державі та з певного роду гордістю подав цифри українських кооператив у Східній Галичині, так немовби то була яканебудь заслуга уряду, що ті кооперативи так добре розвиваються. Пан міністер підчеркував, що польська влада не робила і не робить ніяких перешкод у розвою тих українських господарських орґанізацій. Як же виглядає це в щоденній практиці? Осінню 1930 року в часі відомої „пацифікації" головний удар цього погрому звернений був саме проти тих кооперативних орґанізацій. Але і в 1931 році практика адміністраційної влади зовсім не змінилася. Для прикладу наведу, що один лише староста повітовий у Дубні на протязі другої половини минулого року розвязав 34 кооперативи. Поліція в яворівському повіті систематично арештує кооперативних ревізорів та люстраторів і при тому ще знущається над ними. А останній арешт інспектора РСУК Кобилянського на Волині. Таких прикладів „великої прихильности" польської адміністраційної влади до кооперативних українських орґанізацій міг би я навести ще цілий ряд.

Подам, що в 1931 р. розвязано 169 культурних товариств.

До тої адміністраційної практики приходять ще щораз частіші напади „невідомих справників" на українські читальні і товариства. Хоч села знають напасників, поліція з відомих причин „не може" викрити справників.

Як супроти тих фактів виглядає твердження п. міністра про свобідний розвій українських культурно-освітніх товариств?

Пан міністер заявляє, що живим змістом того нового співжиття українсько-польського буде нове громадське і повітове самоврядування, оперте на нових виборах. Стверджуємо, що це є цілковите перекреслення всіх дотеперішніх зобовязань польських урядів, ратифікованих соймом, і принятих у міжнародніх договорах супроти української меншости в Польщі.

Не можемо зрозуміти заяви п. міністра коли він каже, що на території Східньої Галичини насильство і підступ зрівнано з політичною діяльністю і що це зависло над головами польської ґрупи населення, та що коли не поможе персвазія, уряд буде в примусовій ситуації. Знаємо, що в краю зовсім спокійно, терору нема, відбуваються конференції українських діячів з воєводою, а тут п. міністер виголошує нечувані погрози в сторону українського населення.

В останніх часах були ми свідками плянової пропаґанди про так званий новий курс уряду супроти українського населення.

Сьогоднішня заява п. міністра остаточно вияснює ту справу. Здаємо собі справу з того, що маємо тут до діла з прецизійною політичною грою для цілей заграничної польської політики.

Теперішній уряд виконує супроти Українців політичну програму народових демократів, ендеції. Дня 27 листопада 1928 р. тодішний міністер внутрішніх справ, п. ґен. Складковський, говорив у соймі, що завданням міністерства внутрішніх справ є боротися нарівні з націоналізмом польським, українським і жидівським. Сьогодні п. міністер говорить вже тільки про боротьбу з українським націоналізмом. **Кожному народови мусить бути признане право самоозначення. Український народ у Польщі ніколи не зречеться того свойого природного права на всіх просторах, де українське населення творить більшість.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 20 лютого 1932 р. упокоївся член Бр. св. Юрія, від. 160 Українського Народного Союза, бл. п. **Андрій Грабар.**

Покійний родився в селі Помонятах, пов. Рогатин, Західня Україна. Кидаючи рідне село, був молодим і здоровим юнаком. Їхав в світ широкий шукати кращої долі. Прибувши на вільну землю Вашингтона, полюбив її цілим серцем як свою рідну, бо тут завів родинне життя, став горожанином і постарався про власний захист для своєї родини, котра складається з трох синів і двох дочок. Цілий час працював на хліб насушний, але поза родинними обовязками покійний не забув на обовязки супроти рідного краю, як також на ті орґанізації, котрі українська еміґрація створила на землі Вашингтона, а головно на Український Народний Союз. Він вступив у члени Союза в 1916 р., ставши членом 170 відділу в Джерзи Сіти, Н. Дж. Опісля перейшов з переступним листом до 160 Відділу до Джемейки, де і закінчив своє життя.

Покійний був щирим членом і підпирав як братські так і народні справи, бо любив свій край і нарід. Був взірцевим батьком і провадив родинне життя спокійно, старраючись виховати діти як найкраще. Та доля не судила покійному здійснити свої мрії. Помер передчасно, в 47 році життя, оставляючи в розпуці вдову з сиротами. Утрата покійного Андрія відбилась болючо не лиш на родині і Братстві, але також і на громаді, бо він був активним її членом.

Похорон відправили о. Іванишин і о. Л. Качор. Прощальні слова виголосив о. Іванишин.

Спи друже, сном спокійним
Хай земля буде тобі пером!

М. Костишин, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(75)

Вепер чув, що Араб все наближався позаду нього. Він ще більше притискав свого коня та гнав його вперед у глибину ліса. Кінь летів стрілою, але замітно було, що все більше приставав. На стежці трапилася суха гиляка, що лежала впоперек. Якби кінь не був такий змучений, він легко перестрибнув би через неї. Але на нещастя Вепера кінь зачепився ногою об неї й з розмаху спотикнувся, а Вепер через голову коня злетів на землю.

—o—

Вепер полетів кілька стіп наперед коня, перевертаючись через голову. Не тратячи часу, він знов опинився біля коня, Схопив за повід, стараючись підняти коня на ноги. Та кінь лежав, не пробуючи навіть вставати на ноги. Тимчасом Ахмет Зек вихром наближався. Вепер рішив боронитися. Він примостився за конем і націлився на Араба. Грянув стріл. Куля Вепера влучила в арабського коня. Кінь з розмаху гримнувсь об землю.

—o—

Ахмет Зек уже по звичці боїв в пустині опинився вмить за своїм конем і почав стріляти на Вепера. Вивязалася між двома ворогами жвава перестрілка. Вепер старався рідше стріляти, бо не мав у себе досить куль. На ці стріли наблизився Тарзан. Він обережно вибирав місця, щоб підійти так близько, звідки булоб видно добре, що робиться і хто кого перемагає. Головно його цікавив Вепер з тими камінцями, які він украв у Тарзана.

—o—

Тарзан скоро примостився на дереві, щоб звідти бачити обох ворогів. Він бачив, як Вепер почав все рідше й рідше відповідати на стріли свого противника. Вепер справді все думав про те, що у нього не вистарчить куль і що нарешті він попадеться в руки лютого Араба. Треба було якось ратуватися з тяжкої ситуації. Нарешті Вепер рішив обдурити Араба, щоб себе вратувати. Він не знав, що за всім зблизька слідкує Тарзан.

—o—